

Національний університет «Києво-Могиланська академія»

Бібліотечно-інформаційне забезпечення академічної та наукової діяльності НаУКМА :

звіт про роботу наукової бібліотеки

за 2002-2006рр.

Київ – 2007

“Бібліотека повинна бути місцем книговикористання, книгопочитання, але також і мозковим центром університету, що пов'язаний незчисленним нитками з усіма світовими інформаційними ресурсами, які не тільки легкодоступні, але й постійно використовуються... Бібліотека НаУКМА повинна стати сама одним із джерел світового інформаційного ресурсу, що вимагає тісної співпраці з усіма факультетами і програмами”

(Із Стратегічного плану розвитку НаУКМА на 2004-2015 рр.)

Наукова бібліотека НаУКМА є навчально-допоміжним, інформаційним, науковим, культурно-освітнім структурним підрозділом Університету, важливою складовою його академічної та наукової діяльності, діє відповідно до пріоритетів розвитку Університету, його цілей і стратегії.

Своєю **місією** Бібліотека вважає - розвиток, створення, збереження та організацію використання власних та світових інформаційних ресурсів, які відповідають навчальному та науковому процесам в університеті, забезпечення інформаційних дослідницьких потреб студентів, викладачів, співробітників університету.

Метою діяльності - створення в бібліотеках НаУКМА умов для ефективної роботи з інформаційними ресурсами як бази організації навчального процесу та наукової діяльності.

Інформаційне забезпечення розглядається як **комплекс**, де все функціонально взаємопов'язано та підпорядковано досягненню єдиної мети - **забезпечення доступу до необхідних ресурсів для отримання знань, інформації та ідей** на основі академічної свободи, відкритості інформації, оперативності та комфортності, різноманітності своїх колекцій, використовуючи найвищі стандарти та інновації в організації та управлінні.

За перші 15 років діяльності бібліотечна колекція зросла з **нуля до майже 500 тис.** прим. друкованих видань, **понад 20 тис. назв електронних**; створено розгалужену структуру бібліотечно-інформаційного обслуговування (Бакалаврська, Дослідницька, Правнича, Американська бібліотеки, а також Бібліотеки НДЦДП та ШОЗ). Підготовано 31 видання (заг.обсягом 116 др.арк.), 2 видання на CD-ROM, понад 100 публікацій, організовано понад 50 конференцій/семініарів тощо. Бібліотека – визнаний в Україні лідер в галузі впровадження НІТ, запровадження інновацій, залучення фондів, має унікальний досвід створення за короткий час потужної колекції. Активно співпрацює з професійними та громадськими об'єднаннями України та світу.

Розвиток Бібліотеки можна умовно поділити на декілька етапів:

1992-1995 рр. - початковий: формування базової колекції для мінімального забезпечення освітніх програм.

1996-2000рр. – формування цілей та стратегії. Пріоритети в опануванні нових технологій: придбання програмного та технічного забезпечення (ALEPH, 28 PC, OPACs, мережа). Вивчення та застосування міжнародних стандартів (AACR 2, MARC21, LCSH), створення

власних технологій. Початок створення електронного каталогу, веб-сайту. Штрих-кодування та читацькі квитки Тренінги та семінари. Пошук коштів. Відкритий доступ та системи захисту фондів. Проекти автоматизації, комплектування, навчань від IBC, МФВ, America House, German Library Institute, Lange & Springer, McArthur Foundation, IREX тощо.

2001 – 2006 рр. - розвиток всіх напрямів діяльності. Запровадження циркуляції в усіх підрозділах. Мережа між всіма Бібліотеками. Ретрокаталогування (електронний облік всієї колекції). Електронне замовлення. Використання сервісу OCLC та Z39.50. Створення Консорціуму бібліотек-користувачів е-ресурсів. Доступ до електронних ресурсів (е-журналів, е-книг, баз даних). Початок створення Електронної Бібліотеки та Інституційного Репозитарію. Проекти. Конференції/семінари/тренінги. Видавнича діяльність. Впорядкування друкованої колекції. Створення архіву. 2004-2006 рр. —реалізація широкомасштабного проекту реставрації та технічного устаткування окремого корпусу під Бакалаврську бібліотеку; головний добровичник проекту Омелян Антонович, до проекту долучилось понад 300 осіб та інституцій з України та США. **Відкриття нової Бібліотеки – 24 травня 2007 року.**

СТРУКТУРА Наукової Бібліотеки (на 1.01.07р.)

- Адміністрація : Директор, 2 заступники директора
- Загальнобібліотечні відділи:
 - Комплектування та каталогування
 - Книгозберігання та колекцій
 - Бібліографії
 - Автоматизації
 - Науковий архів
- БАКАЛАВРСЬКА БІБЛІОТЕКА (1 корпус)
- ДОСЛІДНИЦЬКА БІБЛІОТЕКА (Староакадемічний корпус)
- ПРАВНИЧА БІБЛІОТЕКА
- АМЕРИКАНСЬКА БІБЛІОТЕКА імені Віктора Китастого - публічна бібліотека, культурно-просвітницький заклад, біля 7 тис. томів, відеотека
- БІБЛІОТЕКА Школи Охорони Громадського Здоров'я
- БІБЛІОТЕКА НПЦ ДП

БІБЛІОТЕЧНО-ІНФОРМАЦІЙНЕ ОБСЛУГОВУВАННЯ

Проводиться у відділах Бакалаврської бібліотеки (2 читальні зали; зала каталогів; абонемент, відділ бібліографії), Дослідницької бібліотеки (2 читальні зали, фонди колекцій, рідкісних видань, архів), Правничій бібліотеці (абонемент та читальна зала), Американській Бібліотеці ім.Віктора Китастого (абонемент та читальна зала), Бібліотеці НПЦ ДП (Абонемент та читальна зала), Бібліотеці ШОЗ (абонемент) та через систему Електронної Бібліотеки (доступ з будь-якого комп'ютера в університетському містечку) та Електронної Доставки Документів та/чи міжбібліотечного абонементу. Біля 50 тис. прим. знаходиться у відкритому доступі.

Всього - **5 абонементів та 7 читальних залів (432 робочих місця).**

Станом на 1.01.07р. читачів – **7 934**,

з них: **НаУКМА - 4158;**

користувачів Американської бібліотеки – 3 690.

Загальна кількість відвідувань в середньому за день: 1 855 читачів

Загальна кількість книговидач - 1 075 698, в середньому за день: 4 074

Головними проблемами в організації обслуговування читачів залишаються некомфортні умови роботи в читальних залах Бакалаврської бібліотеки (недостатня кількість місць), розміщення фондів в різних приміщеннях, недостатня кількість комп'ютерів для роботи з електронними ресурсами.

РЕСУРСИ

Бюджет бібліотеки (грн.) *:

	НаУКМА	Гранти/проекти
2006	217 385	301 789
2005	211 048	139 680
2004	191 073	198 311
2003	151 527	175 000
2002	158 899	108 730
2001	155 697	131 850

**Без врахування освоєння нового приміщення Бакалаврської Бібліотеки*

Головні статті витрат: розвиток колекцій (друкованої, в т.ч. періодики, електронної), придбання обладнання, програмного забезпечення, витратні матеріали, видавнича діяльність, відрядження.

КАДРИ

На 1.01.2007 р. – 44 співробітників, з них – 39 з вищою освітою. Середній вік - 39 років. Слабкі сторони : невідповідність між високими вимогами до посади та рівнем заробітної платні. Плинність кадрів: звільнення за 2002 – 2006 рр.: 37 (84%). З 1.01.07 виділено 10 вакансій на роботу в новому приміщенні Бібліотеки.

МАТЕРІАЛЬНІ РЕСУРСИ

Бібліотека розташована в 4–х корпусах Університету: першому, Староакадемічному, 4, 9, 6 корпусах. Загальна площа – 2100 кв. м. Новий корпус Бакалаврської бібліотеки 2300 кв. м.

БІБЛІОТЕЧНИЙ ФОНД НаУКМА -

універсальна колекція наукової, навчальної, довідкової літератури та періодичних видань України та світу країн з різних галузей знань (50 мовами світу, найбільше: українською – 35%, англ. – 25%) друкованих видань та електронних ресурсів.

Друкована колекція:

Загальний фонд колекції друкованих видань Бібліотеки станом на 1.03.07 - **466799 прим./ 229241 назв.**

Сумарна вартість БФ – 2 671 204 грн.

З них:

- *Основний книжковий фонд – 359 694 прим./ 204 290 назв*
- *Основний фонд періодичних видань – 62 414 пр. / 1 986 назв газет та журналів.*
- *Обмінно-резервний фонд – 39 110 прим./ 20 228 назв.*
- *Фонд літератури, що знаходиться в процесі обробки – 11 700 прим. /11 000 назв*

Надходження за роками:

2002 – 39 058 прим./22311 назв

2003 – 34 460 прим./ 23 462 назв.

2004 – 36 052 прим./ 20 108 назв.

2005 – 32 693 прим./ 22 996 назв.

2006 – 26 299 прим./ 15 289 назв.

Співпраця з кафедрами у формуванні бібліотечного фонду: 80% придбання літератури здійснюється за замовленнями кафедр /структурних підрозділів НаУКМА; 20% - замовлення від Бібліотеки. Практикується ознайомлення з каталогами та іншими інформ.джерелами, а також новинками літератури різних видавництв. Започатковано інтерактивне замовлення літератури через веб-сайт Бібліотеки («Розбудовуємо Бібліотеку разом»).

Гордість Наукової бібліотеки НаУКМА становить **Фонд колекцій**. На 1.01.2007 р. Бібліотека має 41 бібліотечну колекцію: приватні книгозбірні українських вчених (В. Брюховецького, В. Панченка, М. Брика, Д. Павличка, Л. Пирога, М.Коцюбинської та ін.) та діячів української діаспори зі США, Канади, Бразилії, Німеччини, Польщі тощо. Останнє цінне поповнення – колекція О.Пріцака. Тему наукового опрацювання бібліотечних колекцій було узагальнено в 2004 р. на організованій в НаУКМА науковій конференції “Особисті книжкові колекції та особові фонди діячів української діаспори в бібліотеках та архівах України”.

Електронна колекція

Станом на 1.01.2007 р. до Електронної колекції входять:

- Власні е-ресурси – 287 назв е-книг + 500 прим./410 назв видань на CD ROMs;
- Віддалені ресурси:
 - Бази даних – **15** (EBSCO, SCOPUS, Zentralblatt Mathematik, Ліга закон, East View та ін.)
 - Електронні журнали (**понад 24 600 назв**, більшість з 1995 року, але є повні сети від початку випуску) від Blackwell, SPRINGER,OUP, Elsevier (колекції Science Direct) та ін.). **Пошук через сервіс A to Z.**

- Електронні **бібліотеки** та/чи сервіси: Електронна бібліотека SpringerLink's eBook collection (1700 книг); Elektronische Zeitschriftenbibliothek EZB (13780 назв журналів); DOAJ (2599 назв журналів); Електронна бібліотека Oxford Reference Online: Premium Collection - понад 130 довідників, енциклопедій, словників; Електронна бібліотека Рубрикон – 62 енциклопедії та ін..

Науковий архів

На 1.01.2007 - 75 особових фондів . З них найбільші С.Зеркаля, М.Семенця, О.та Я.Дужих, П.Одарченка, Ол.Коновала, В.Брюховецького, Дж.Мейса, М.Брика.

ДОВІДКОВО-БІБЛІОГРАФІЧНА ТА ІНФОРМАЦІЙНА РОБОТА

- Електронний каталог: <http://www.library.ukma.kiev.ua>
- Віртуальні колекції: Періодика, Мультимедіа, Автореферати та дисертації, е-Ресурси, Нові надходження.
- Бібліографічні бази даних «Праці ПВС НаУКМА» та «Публікації про НаУКМА»
- Матеріали до курсів - окрема база даних, в якій інформація про навчальний курс пов'язана зі списком матеріалів, рекомендованих викладачем до опрацювання і доступних через бібліотеку (книжки, періодика, програма курсу, лекції тощо, в друкованому та електронному вигляді). Призначення – організувати роботу з рекомендованими матеріалами. Впроваджується з 2005 року. 2005/2006 навчальний рік – 5 викладачів/ 7 навчальних курсів. 2006/2007 навчальний рік: 21 викладачів/ 33 навчальних курси.

АВТОМАТИЗАЦІЯ

- В робочому режимі працює інтегрована бібліотечна система ALEPH 500: автоматизовані всі бібліотечно-бібліографічні процеси (від замовлення літератури до видачі).
- Вебсайт Бібліотеки
- Розпочато роботу над створенням е-журналів “Наукові записки НаУКМА” та “Магістеріум”. Створено електронних повнотекстовий архів цих видань.
- Розроблено 6 методичних посібників по опрацюванню матеріалів в АІБС

НАУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ

За 2002-2006рр. Бібліотека організувала **21 конференцію/** семінар тощо; працівники Бібліотеки приймали участь в **61** Міжнародних та Всеукраїнських конференціях/семінарах з різних аспектів бібліотечної справи, розвитку інформаційних технологій, наукового опрацювання бібліотечних колекцій та архівних фондів тощо.

Видано **13 праць** (9 біобібліографій – в серії "Вчені НаУКМА", 2 - тематичні бібліографічні покажчики, видання «Книжковий знак НБ НаУКМА», матеріали конференції «Особисті книжкові колекції та особові фонди діячів української діаспори в бібліотеках та архівах України»)), здано до друку збірник «Олег Зуєвський» (29,0 д.а.).

Публікацій – **41**, з них статті у наукових виданнях – **34**. Публікацій в пресі про бібліотеку - 39.

Участь в Професійних організаціях, проектах:

- Українська Бібліотечна асоціація
- Українська Асоціація “Консорціум Інформатіо”
- LIBER – Європейська Асоціація Дослідницьких Бібліотек
- Проект INTAS: Доступ до електронних ресурсів

Інновації та проекти.

- Проект «Інституційний репозитарій НаУКМА e-КМА-IR»
- Проект «Електронна бібліотека України»
- Проект «Матеріали до курсів» для ПВС НАУКМА
- Проект «Електронна доставка документів»
- Проект «Дослідження бібліотечних колекцій»

ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМКИ ДІЯЛЬНОСТІ БІБЛІОТЕКИ

В контексті стратегічного плану розвитку НаУКМА, вважати за доцільне спрямувати діяльність Наукової бібліотеки у найближчі 5-10 років на вирішення пріоритетних завдань:

- Подальше **формування колекції Бібліотеки** згідно навчальної, науково-дослідної та виховної місії Університету, з урахуванням потреб наукового та академічного процесів в НаУКМА та на основі постійної тісної співпраці з факультетами та науковими центрами Університету. Прогнозування збільшення друкованої колекції Бібліотеки до 1 млн. прим. до 2015р., і максимально електронної, для забезпечення інформаційних потреб науковців, викладачів, студентів.
- **Прогнозування розвитку Наукової бібліотеки** як гармонійного зібрання друкованої та електронної колекцій.
- Освоєння **нового приміщення Бакалаврської Бібліотеки** (2007р.) та перегляд структури і розміщення в Староакадемічному та першому корпусі НаУКМА. Розширення Дослідницької Бібліотеки в Ст.ак. корпусі та **створення Філологічної Бібліотеки** в 1 корп. (мова/мовознавство, література/ літературознавство).
- Створення спеціалізованої колекції (**Бібліотека-Музей-Архів О.Прицака**) – 4 корп.
- Перегляд структури Наукової бібліотеки з метою оптимізації впровадження нових технологічних рішень та підвищення ефективності діяльності кожного підрозділу у виконанні місії Бібліотеки.
- Подальший розвиток та оперативне впровадження сучасних інформаційних технологій та ресурсів із врахуванням змін в інформаційному суспільстві та забезпечення відповідного навчання користувачів (семінари, тренінги тощо).
- Широке впровадження системи “Резервування літератури до курсів”.
- Створення власних інформаційних ресурсів та організація доступу до світових наукових е-ресурсів: Створення Електронної бібліотеки.
- Співпраця з іншими бібліотеками України та світу у справі оптимізації та використанні спільних інформаційних ресурсів.
- Удосконалення форм і методів у роботі з користувачами бібліотеки: зосередження уваги на очікуваннях та потребах користувачів щодо бібліотечного сервісу та ресурсів на засадах комфортності, оперативності, інформативності. Продовження практики соціологічного опитування користувачів.
- Перегляд Правил користування бібліотекою відповідно до змін структури бібліотеки та узгоджено з функціонуванням і можливостями інтегрованої бібліотечної системи ALEPH.
- Розробка технологічної та методичної документації.
- Розвиток науково-бібліографічного напрямку діяльності у поєднанні з сучасними інформаційними технологічними рішеннями.

*Тетяна Ярошенко,
Директор наукової бібліотеки
1.03.07 р.*